

SPOL IN ZNANOST NA ZRC SAZU

18

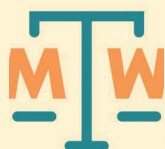
Pred vami je nova številka Novičnika Spol in znanost na ZRC SAZU!

Novičnik vas redno obvešča o dejavnostih

Inštituta za spominske in kulturne študije ZRC SAZU in ZRC SAZU
na področju raziskovanja enakosti spolov in enakih možnosti v akademski sferi.

Na inštitutu trenutno izvajamo na temo projekt iz programa
Obzorje 2020, R&I PEERS – Pilotne izkušnje za izboljšanje enakosti spolov
v raziskovalnih organizacijah, ter projekt v okviru CRP-a,
Etika, integriteta in enakost spolov v raziskovalnem prostoru Slovenije:
med politikami in njihovo implementacijo.

Maj 2022

European
Commission

Horizon 2020
European Union funding
for Research & Innovation

ZGODILO SE JE

Poročilo o Anketi na področju enakosti spolov na ZRC SAZU

Med septembrom in decembrom 2021 smo v okviru evropskih projektov [ACT](#) in [R&I PEERS](#) na ZRC SAZU izvedli spletno anketo o stanju na področju enakosti spolov. Anketa je vključevala vprašanja o pogojih in organizaciji dela v okoliščinah pandemije Covid-19 ter o nadlegovanju in trpinčenju na delovnem mestu. Več o rezultatih ankete lahko najdete v poročilu na spletni strani [Spol in znanost](#).

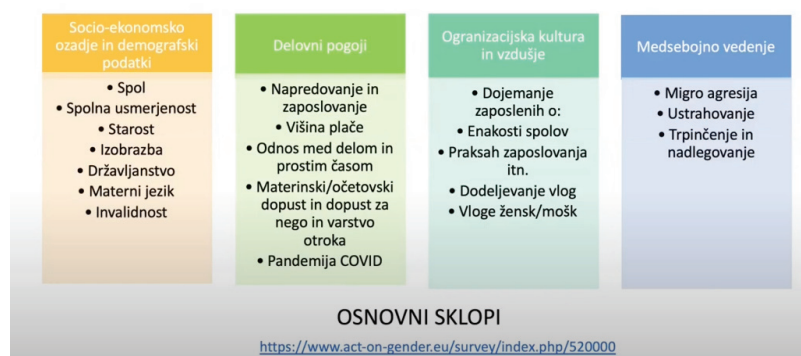
Delavnica o uporabi ankete GEAM za zaposlene na akademskih institucijah

V okviru projekta [Etika, integriteta in enakost spolov v raziskovalnem prostoru Slovenije: med politikami in njihovo implementacijo](#), ki se izvaja v okviru Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2021«, smo 10. marca 2022 izvedli delavnico o anketi GEAM, kot pomoč vsem institucijam, ki pripravljajo načrt za enakost spolov (NES). Načrt je namreč postal pogoj za [prijavo na razpise Horizon Europe](#), pripravljen pa mora biti na podlagi analize stanja in zbiranja podatkov v organizaciji, tudi s pomočjo ankete med zaposlenim osebjem. Ta je prosto dostopna in modularna – institucija, ki se odloči, da jo bo izvedla, lahko izbere, katera vprašanja želi in katerih ne želi vključiti v izvedbo.

Anketa [GEAM](#) je bila razvita v okviru evropskega projekta [ACT](#), nato pa smo jo prevedli v slovenščino in prilagodili našemu kontekstu. Delavnico je vodila [dr. Ana Hofman](#), ki je koordinirala proces prilagajanja ankete slovenskemu akademskemu okolju.

Delavnice so se udeležili predstavnice_ki administrativnega osebja ter raziskovalke_ci z devetih akademskih institucij v Sloveniji, ki na svojih ustanovah sodelujejo v izdelavi ali izvajanju NES-a. Predstavljene so jim bile možnosti, ki jih ponuja anketa za zbiranje informacij o položaju zaposlenih raziskovalcev_k, o zadovoljstvu z delovnim okoljem, dojemanju enakosti spolov in o težavah, s katerimi se raziskovalci_ke srečujejo (kot so trpinčenje in nadlegovanje na delovnem mestu, vpliv pandemije Covid-19 na znanstvenoraziskovalno delo itn.). Posnetek delavnice si lahko ogledate [tukaj](#).

Struktura vprašalnika

Vir: posnetek zaslona

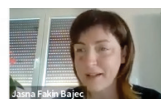
Delavnica: Oblikovanje osnutka NES Centra Rog

V ponedeljek, 4. aprila 2022, je [dr. Tanja Petrović](#) na Centru Rog vodila preveritveno delavnico, na kateri so udeleženci obravnavali predloge ukrepov, ki sestavljajo osnutek »Načrta za enakost spolov Centra Rog« in skupaj premišljevali o najbolj ustreznih kazalnikih za posamezne ukrepe ter definirali njihove srednjeročne in dolgoročne učinke. Delavnica je potekala v okviru projekta [Skupni prostori – skupne prihodnosti](#), ki ga sofinancira Evropska kulturna fundacija v sodelovanju z evropskim projektom [Shemakes](#), katerega fokus je opolnomočenje žensk na področju novih tehnologij in izdelovalništva. Delavnice so se udeležili posameznice in predstavnice organizacij, ki se ukvarjajo z dejavnostmi na presečišču ustvarjalnih dejavnosti in tehnologije, vodje delovnih skupin Centra Rog ter zaposlene na Centru Rog.

Delavnica o usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja v akademski sferi

Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja je ena perečih tem današnjega časa, saj je meja med poklicnim in zasebnim zabrisana bolj kot kadar koli prej. Fleksibilizacija dela, delo na domu in delo na daljavo, ideologija vsesplošne dosegljivosti ter sodobne tehnologije, ki omogočajo delo povsod in ob vsakem času, postavljajo številne izzive. O teh izzivih znotraj akademskega poklica smo spregovorili na drugi delavnici, organizirani v sklopu projekta [Etika, integriteta in enakost spolov v raziskovalnem prostoru Slovenije](#), ki smo jo organizirali po spletu 20. aprila 2022. Na začetku je [dr. Jasna Fakin Bajec](#) (ZRC SAZU) predstavila priporočila Evropske komisije za ukrepe na tem področju. Za tem je [dr. Jovana Mihajlović Trbovc](#) (ZRC SAZU) vodila pogovor s predstavnicami Univerze v Mariboru, Univerze na Primorskem ter Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ter predstavnikom ZRS Koper, ki so delili izkušnje načrtovanja in izvajanja ukrepov, kot so: omogočanje prijaznega in spodbudnega delovnega okolja z možnostjo dela od doma; nudenje finančne in administrativne pomoči mladim raziskovalcem kam na začetku znanstvene kariere, ki se z majhnimi otroki odpravljajo na izobraževanje v tujino; izvajanje različnih oblik izobraževanja in okroglih miz za vse zaposlene; iskanje možnosti za organizacijo univerzitetnega vrtca in drugih oblik varstva; izvajanje letnih anket med zaposlenimi o potrebah usklajevanja zasebnega in delovnega področja, ipd. Na koncu delavnice smo se strinjali, da so izzivi številni in je potrebno o njih javno govoriti, saj ne vključujejo le vodstev organizacij, temveč tudi pristojne državne institucije (MIZŠ, Nakvis, ARRS), ki postavljajo pogoje za napredovanja, habilitacije, prijave projektov in druge oblike bibliometričnega ocenjevanja. Posnetek delavnice je dostopen [na tej povezavi](#).

ODPRTA VPRAŠANJA/IZZIVI

Petrović, Tanja, 2017. "Čez vikende nikamor ne grem brez računalnika': Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja in delo v akademski sferi". In *Znanost (brez) mladih: zgodnje stopnje znanstvene kariere v Sloveniji skozi perspektivo spola*, edited by Ana Hofman, Ljubljana: Založba ZRC, 73–97.

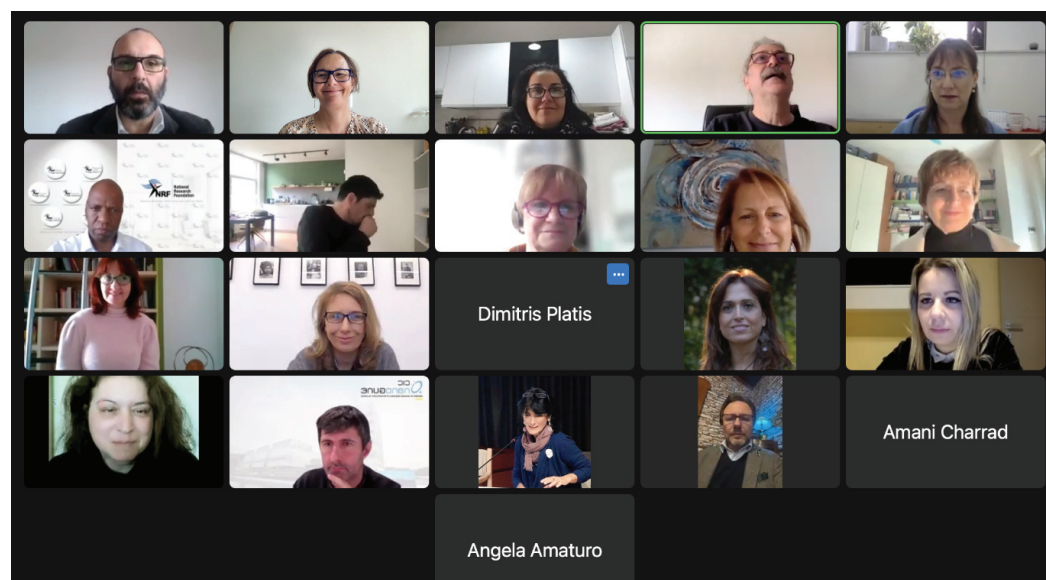
- Problematika odnosa med poklicnim in zasebnim življenjem v akademskem okolju je večplastna in izjemno kompleksna.
- Usklajevanje med poklicnim in zasebnim življenjem je **dinamičen odnos** in zahteva **nenehno pogajanje** med dvema sferama življenja ter njuno prepletenost in neločljivost.
- Fleksibilizacija dela ter možnost dela povsod in v vsakem času, ki jo omogočajo **nove tehnologije**, pripelje do **brisanja jasne razlike med delovnim in prostim časom**. To še posebej velja za ekspertne in kreativne poklice, ki danes v veliki meri temeljijo na rabi informacijskih tehnologij, ter zlasti za akademske poklice. Ti so izrazito definirani z neoliberalno ideologijo, po kateri je **delo treba imeti rad in ga je zato nemogoče ločiti od ostalih sfer življenja**. Delo je stopilo ven iz pisarn, v kavarne, na cesto, v vlake, v dnevne sobe, jedilnice, spalnice ...

Vir: posnetek zaslona

Validacijska delavnica v okviru projekta R&I PEERS

V okviru projekta **R&I PEERS** je bila 5. in 6. aprila 2022 prek spleta organizirana tretja validacijska delavnica, na kateri so članice in člani svetovalnega odbora projekta skupaj s članicami in člani projektnega konzorcija obravnavali implementacijo načrtov za enakost spolov v ustanovah sedmih pilotnih partnerjev. Namen validacijskih delavnic je obravnavati in analizirati strategije, ukrepe in kazalnike, ki sestavljajo načrte za enakost spolov in pilotnim partnerjem zagotoviti zanesljiva in uporabna poročila, ki bodo omogočila učinkovito implementacijo načrtovanih ukrepov.

Ker gre za zadnjo delavnico, organizirano v času trajanja projekta, smo ob tej priložnosti predvsem obravnavali načine, kako zagotoviti izvajanje načrtov za enakost spolov tudi po koncu projekta R&I PEERS ter kako definirati posamezne ukrepe, da bi bili njihovi učinki čim dolgotrajnejši.

Vir: posnetek zaslona

Okrogla miza o posledicah dela na daljavo na področju duševnega zdravja

V okviru projekta [OMRA](#), so na Družbenomedicinskem inštitutu ob svetovnem dnevu varnosti in zdravja pri delu, 26. aprila 2022, izvedli okroglo mizo o posledicah dela na daljavo. Povečan obseg dela na daljavo v času epidemije je prinesel številne koristi pa tudi nekatere pasti. Kako so jih doživljali strokovnjaki in strokovnjakinje na področju duševnega zdravja in kako tisti, ki so iskali pomoč? S katerimi težavami so se najpogosteje srečevali? Kakšne nove oblike podpore in pomoči na daljavo se najbolj uveljavljajo in kakšna je njihova učinkovitost? Kakšna so priporočila za delo na daljavo v luči skrbi za dobro duševno zdravje? Na okrogli mizi so na ta vprašanja poskušali odgovoriti psihiatrinja [dr. Mojca Zvezdana Dernovšek](#), psihoterapevta [Luka Agrež](#) in [Malka Čeh](#), predsednica društva ALTRA [dr. Suzana Oreški](#) in [Mirjana Jelančič](#), ravnateljica, ki je podelila z javnostjo svojo izkušnjo izgorelosti. Posnetek okrogle mize si lahko ogledate [tukaj](#).

ZGODILO SE BO

Delavnice za pripravo načrtov za enakost spolov

Kot pomoč akademskim institucijam v procesu pripravljanja in izvajanja načrtov za enakost spolov, organiziramo serijo izobraževanj v okviru projekta [Etika, integriteta in enakost spolov v raziskovalnem prostoru Slovenije: med politikami in njihovo implementacijo](#). Delavnica o ukrepih za preprečevanje nasilja na podlagi spola, vključno s spolnim nadlegovanjem, se bo odvila 3. junija 2022 med 13.00-15.00 v dvorani Zemljepisnega muzeja ZRC SAZU. Vodila jo bo doc. [dr. Jasna Podreka](#) (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani), soavtorica strokovnih smernic [Preprečevanje spolnega in drugega nadlegovanja, trpinčenja in nasilja](#). Spletna delavnica o ukrepih za vključevanje vidika spola v vsebine raziskav in poučevanje pa bo 15. junija 2022 med 10.00-12.00 in jo bo vodila dr. Jovana Mihajlović Trbovc (ZRC SAZU), soavtorica Priročnika za uvajanje spolno občutljivega pristopa v raziskovanje in poučevanje. Vsi zainteresirani se lahko prijavite na naslov: teja.komel@zrc-sazu.si.

Autonomni Festival Žensk v Novem Sadu

Autorica dizajna: Marina Andrin

[Autonomni Festival Žensk](#) (AFŽ), prvi feministični festival v Novem Sadu (Srbija) bo potekal med 6. in 12. junijem 2022 v Muzeju sodobne umetnosti Vojvodine. V okviru festivala bo potekala okrogla

miza »[Položaj žensk v delu](#)«, kjer bo sodelovala tudi [dr. Jovana Mihajlović Trbovc](#) (ZRC SAZU) in tematizirala erozijo delavskih pravic in naslovila vprašanje, kako prekarizacija dela vpliva na različne ženske. [Program festivala](#) povezuje nabor diskusij, delavnic, filmskih projekcij in koncertov, z namenom lokalnega utrjevanja moči v borbi proti nasilju nad ženskami in nasilju nasploh.

Avtorica dizajna: Marina Andrin

Delavnici v podporo prijaviteljem_cam štipendij Marie Skłodowska-Curie

Dne 10. junija 2022 in 17. junija (od 9.00 dalje) bosta organizirani delavnici v podporo prijaviteljem_cam štipendij [Marie Skłodowska-Curie Actions – Postdoctoral Fellowships](#). Na prvi delavnici bomo gostili dr. Stojana Sorčana, nacionalnega predstavnika in kontaktno osebo za MSCA v Sloveniji, ki bo izvedel metodološko delavnico z napotki ob pisanju prijave.

Na drugi delavnici bo skupina raziskovalcev_k z ZRC SAZU ([dr. Rok Benčin](#) s Filozofskega inštituta, ocenjevalec prijav na razpisih Marie Skłodowska-Curie, ter [dr. Ksenija Bogetić Pejović](#) in [dr. Katja Kobolt](#), štipendistki Marie Skłodowska-Curie na Inštitutu za kulturne in spominske študije) zainteresiranim raziskovalkam_cem nudila individualizirano podporo pri pisanju prijave. Drugi, praktični del delavnice, se bo odvil v petek, 17. junija 2022.

Seminar o spolnem nadlegovanju v akademskih prostorih

Univerza na Reki v sodelovanju z Univerzo v Torontu med 6. in 8. julijem 2022 organizira seminar o spolnem nadlegovanju v visokošolskih ustanovah, kot predmetu raziskave. Zbrale se bodo raziskovalke in strokovnjakinje iz Kanade, Bolgarije ter držav nekdanje Jugoslavije. O izkušnjah spopadanja s tem problemom v slovenskem okolju bo govorila dr. Jovana Mihajlović Trbovc, ki je tudi predsednica Ekspertne skupine za usmerjanje reševanja problematike nadlegovanja in trpinčenja v akademskem okolju (o tem več v našem Novičniku 16). Seminar organizirata [dr. Nana Gulić](#) in [prof. Miglena Todorova](#) z [Ontarijskega inštituta za študije izobraževanja](#).

Iz prihajajoče knjige o naših pomembnih znanstvenicah

V okviru projekta R&I PEERS pripravljamo zbornik o pomembnih znanstvenicah, ki so pomembno prispevale k razvoju znanosti na območju nekdanje Jugoslavije. Odlomke teh prispevkov redno objavljamo v novičniku. Tokrat prinašamo prispevek o etnomuzikologinji Ankici Petrović (roj. 1943), ki so ga napisale Ana Hofman (ZRC SAZU), Mojca Piškor in Julijana Lešić, obe z Univerze v Zagrebu.

Etnomuzikologinja Ankica Petrović

Na področju nekdanje Jugoslavije so ime etnomuzikologinje Ankice Petrović in njena dela redko osrednji del študijskih programov etnomuzikologije in muzikologije. Takšen skorajda obroben položaj je še posebej presenetljiv, če upoštevamo njene bogate mednarodne izkušnje, predano terensko delo in obsežen raziskovalni opus, na podlagi katerega so nastala znanstvena dela, ki so s svojimi tematikami, predvsem pa z raziskovalnimi pristopi pogosto presegala ustaljene metodologije in raziskovalne usmeritve povojne jugoslovanske etnomuzikologije. Poleg tega je pomembno poudariti, da je bila Ankica Petrović ena prvih uveljavljenih jugoslovanskih etnomuzikologinj v prevladujočem moškem okolju takratnih

oddelkov za glasbeno folkloristiko in etnomuzikologijo. ... Analitična linija, ki se jo je držala že pri svojih [zgodnjih] raziskovanjih, predstavlja tudi ogrodje njenega razmišljanja o ženskih glasbenih praksah, ki jih obravnava skozi družbene matrice patriarhalne družbe. Ženske so družbeno podrejene, njihovo glasbeno delovanje je v primerjavi z moškimi podvrženo precejšnjim omejitvam (npr. prepoved igranja), ki so v veliki meri pogojene z njihovim biološkim statusom (starostjo) ter družbeno vlogo (žena, mati). Posebno pozornost je posvečala analizi glasbenih značilnosti, kot so »vzkliki« na koncu kitice ali refrena, ki veljajo za tipične za žensko petje, ter jasni delitvi na »ženske« in »moške« pesmi. Pri tem se je posvečala tudi primerom transgresije in je avtorica enega redkih opisov glasbenega delovanja guslark *tobelija*,* glasbenic, ki s svojim nebinarnim družbenim položajem presegajo okvir predpisane »ženskosti« in »moškosti« in s tem primarne domene ženske in moške glasbe. Čeprav se je v prispevku posvečala vprašanju spolne segregacije, pa se ni izognila niti preobrazbi odnosov med spoloma z analizo »novejših« praks skupnega petja moških in žensk, ki jih obravnava skozi prizmo sodobnih družbenih vplivov.

* V različnih balkanskih skupnostih so tako imenovane *ostajnice*, *tobelije* in/ali *virdžine* dekleta oziroma ženske, ki so prevzele »moške« družinske in družbene vloge (zlasti v družinah brez moških potomcev), vključno z načinom oblačenja in sodelovanjem v vsakdanjih praksah, ki so bile smatrane za izključno področje moških. Eden izmed označevalcev njihove pripisane in v skupnosti sprejete moške vloge je bilo tudi igranje na tradicionalne inštrumente, predvsem na gusle.

Informacije o štipendijah za raziskovalke_ce na začetku kariere

Pomemben vidik prizadevanj za enake možnosti v vsaki raziskovalni organizaciji je povezan s potrebami raziskovalk_cev na začetku kariere. Zato v Novičniku redno objavljamo informacije o štipendijah in ostalih možnostih za raziskovanje v tujini.

V tokratni številki nadaljujemo z informacijami o štipendijah za raziskovalke_ce na začetku kariere. Za več informacij si pogledajte predhodne številke novičnika.

- **Javni razpis za program Fulbright za leto 2023**

Štipendije so namenjene udeležencem Fulbright programa, in sicer slovenskim državljanom za gostovanje v ZDA in ameriškim državljanom za gostovanje v Sloveniji.

Rok prijave je do porabe sredstev oziroma najdlje do 27. september 2024. Preberi [več](#).

- **Fundacija BOGLIASCO**

Štipendije so namenjene nadarjenim umetnikom in znanstvenikom ne glede na državljanstvo, starost, raso, spol ali vero, ki delajo na projektih s področja arheologije, arhitekture, antičnih študij, plesa, filma ali videoprodukcije, zgodovine, krajinske arhitekture, književnosti, glasbe, filozofije, gledališča ali vizualne umetnosti. Več informacij o višini štipendij in pogojih za pridobitev je na voljo na [spletni strani fundacije](#).

- **Edith Saurer Research Grants 2022**

Sklad Edith Saurer podeljuje raziskovalne štipendije podoktorskim znanstvenikom_cam, katerih raziskave se ukvarjajo z vprašanji družbene neenakosti z vidika spola, razreda in kulture.

Rok za prijavo: od 1. julija do 30. septembra 2022. Preberi [več](#).